

ÇOCUKLARDA PİYANOYA BAŞLANGIÇ YAŞI VE MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILAN YÖNTEMLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

S.Sena PAMUKÇU*, Mehmet Can ÖZER**

ÖZET

Günümüzde küçük yaşta başlanan eğitim, genel eğitimin temel basamağı olarak görülmektedir. Erken yaşta başlanan piyano eğitimi, üst düzeyde disiplin ve motivasyon gerektiren bir süreçtir. Piyano eğitimine başlangıç aşaması, temel davranışların kazandırıldığı bir dönemdir. Bu süreçte öğrencinin ilgisi ve yeteneği ile birlikte, öğretmenin ilk derslerde izleyeceği yöntem de büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla, çalgı öğrenim yaş aralığı ve farklı çalgı eğitimleri üzerinde bilinen bazı yöntemler hakkında bilgiler sunulmuş ve açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etkili Öğrenme, Müzik Eğitim Yöntemleri, Aktif Öğrenme Stratejileri.

THE AGE OF START PLAYING PIANO IN CHILDREN AND EVALUATION OF THE MUSIC TEACHING METHODS

ABSTRACT

Nowadays the education which starts in an early age is accepted as the basic step to the general education. An early piano lesson is a process which requires a high level of discipline and motivation. The beginning stage of the piano education is a period which brings the fundamental behaviours. In this period, together with the student's interest and abilities, the method which teacher follows is also crucial. For this purpose, the information about the age range of learning to play a musical instrument and some methods are given and explained.

Key Words: Effective Learning, Music Education Methods, Active Learning Strategies.

GİRİŞ

Müzik; iletişim, işbirliği, grup koordinasyonu ve sosyal bütünlük gibi evrimsel fonksiyonları içermekle birlikte aynı zamanda beynin, algılama, hareket, duygu, öğ-

* Yaşar Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi. pamukcusena@icloud.com

** Doç. Dr., Yaşar Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bölümü Öğretim Üyesi. mehmetcan.oz@yasar.edu.tr

renme ve hafıza gibi hemen hemen bütün zihinsel fonksiyonlarını faaliyete geçiren çok yönlü bir iştir (Aşkın ve Ayata, 2008: 15). Çocuğun öğrenmesinde ise en iyi verim, bireysel farklılıkların ortaya konulmasıyla sağlanır. Çünkü her çocuğun birikimleri ve öğrenme düzeyi birbirinden farklıdır (Çilden, 2001: 5). Müzik öğretim tekniklerinin öğrenilmesi ve alan uygulamalarıyla yetişen müzik eğitimcileri, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal alanlardaki gelişmelerini sağlayan uygulayıcılardır (Dündar, 2003: 57). Bu bağlamda müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olmaktadır (Uçan, 1997: 14). Müzik öğretimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla müziksel davranışlar kazandırma sürecidir. Müzik öğretimi ile bireyin müziksel yaşamı daha etkili, verimli olur. Bunun sonucunda bireyin bilinçli, yapıcı, üretici özellikler kazanması beklenir. Bu davranışları kazanırken birey özellikle çocuklar müziksel çevresi ile etkileşim içinde olur, müzikle eğlenir, müzikle oynar, müzikle dinlenir (Çevik, 2007: 96). Duygu ve düşüncelerini ifade edecek müziksel becerilerinin gelişimi, pek çok sosyal davranış becerisi, belirli müzik beğenilerinin gelişimi, bilinçli bir müzik dinleyicisi olabilmeleri müzik ile kazandırılmaktadır. Müzik eğitimi alanında çağdaş düzeye gelebilmek için, çeşitli müzik öğretim yöntemlerini tanımak bilinçlenmek ve öğrenmek gerekmektedir (Çevik, 2007: 95).

Erken Yaşta Müzik Eğitiminin Sosyal Gelişimine Etkisi

Eğitimle birlikte insanın değişimi ve gelişimi hedeflenmiştir. Sağlıklı bir eğitim, kişiyi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, onu en iyi şekilde yetiştirmeyi amaçlar. Her insan, yaşamı boyunca, eğitim ve öğretimini sürdürürken çok yönlü bir müzik ortamı içinde bulunur. Çocukların ve gençlerin sağlam bir ruh ve kişilik eğitimi almalarında müzik eğitiminin önemli bir katkısı vardır (Kütahyalı, 1994: 5). İnsanın içinde yaşadığı çevrede kaynağı, türü, iş görüsü değişik çeşitli müzikler vardır. Çeşitli öğelerden oluşan müziksel çevre, içinde yaşayan insanla birlikte sürekli bir oluşum, değişim ve gelişim halindedir (Uçan, 1994: 24). Böylece müzik eğitimi, eğitici, yetiştirici, geliştirici, sabırlı ve disiplinli olmayı öğretici, güdüleyici yönleriyle oldukça önemli bir eğitim biçimidir. Tarih boyunca dünya milletleri müziğin eğitsel rolüne inanmışlar, ona bir eğitim aracı olarak bakmış ve önem vermişlerdir (Aşkın ve Ayata, 2008: 20). Çocuk, bir ülkenin en önemli yatırımı ve bir anlamda geleceği olduğu için sağlıklı ve çağdaş toplumların yaratılması büyük ölçüde yeni kuşakların iyi eğitilmesine bağlıdır. Bu yüzden gelecekte üretken bireyler olarak görev alacak çocukların eğitimini ve gelişimini sağlayacak ortamın iyi hazırlanması o toplumun çocuklarına verdiği değer ve hizmetlerle ölçülür (Tuzcuoğlu, 1989: 1). Etkin ve bilinçli bir müzik eğitimi çocuğun yaratıcı gücünü uyandırdığı gibi, onun bu yöndeki yeteneklerinin de gelişmesini ve zenginleşmesini sağlar (Şendurur ve Barış, 2002: 167). Yani müzik eğitiminin sosyalleşme ve kültürel birikim edinme boyutu değerlendirildiğinde; bu eğitim bireyin çevresi ile etkileşimini yoğunlaştırır, sosyal ve eğitsel amaçlı bu ilişkilerin daha sağlıklı ve düzenli olmasını sağlar. Bu eğitimin bireye kültürel ve sosyal boyutları yanında, müzikte hedeflenen davranış değişikliklerini kazandırması da büyük önem taşımaktadır (Çevik, 1989: 83).

Piyano Eğitiminde Yaratıcılık, Yetenek Dizimi ve Yaş Aralığı

Okul öncesi dönem, insan yaşamının temelini oluşturmaktadır. Erken yaşta verilen eğitim, çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun olarak onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönlerden gelişimlerini destekleyen, toplumun kültürel değerleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren ve onları ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içinde yer alan eğitimidir (Çuha, 2013: 52). Sanat eğitiminin bir kolu olan müzik eğitimi ise çocuğun sosyal gelişimini destekleyen önemli bir boyuttur. Müzik etkinliklerinde yapılan grup çalışmaları çocuğa; birlikte iş yapma, gruba uyum sağlama, grup arkadaşlarına saygı gösterme, düzenli ve disiplinli olma gibi sosyal davranış disiplinleri kazandırır (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 2). Bu doğrultuda piyano başlangıç eğitiminde, doğrudan çalgı öğretimine başlamak yerine hazırlık çalışmalarına yer verilmesi ve eğitim sürdürülürken, görselliğin çağdaş eğitimdeki önemi göz önünde bulundurularak, görsel çalışmalarla da pekiştirilmesi gerektiği düşünülmektedir (Onuray Eğilmez, 2009: 73). Yaş grubu 6-11 olan çocuklar için pedagoglarca ilkökul dönemi olarak nitelendirilmektedir. Çocuk 10 yaşında başlayarak okul çağına adım atmakta ve aile ortamından çıkarak dış dünyaya açılmaya başlamaktadır. Zihinsel yetenekleri, konuşma yeteneği ve söz dağarcığı gelişmektedir. Somut düşünceden soyut düşünceye geçmeye başlamakla birlikte bir konu üzerinde sıklıkla en az 5-20 dakika durabilecek düzeye gelmektedir (Yıldız ve Şen, 1999: 189). Bu bağlamda, piyano eğitimcisi için, piyano dersini işlerken izleyeceği yöntem çocuğun yaşı kadar önem taşımaktadır. Programlı şekilde piyano eğitimine başlama yaşı, çocuğun olgunluk ve gelişim göstereceği 6-7 yaşlarıdır (Uszler ve Diğerleri 2000: 35). Çocukların bireysel farklılıklarından dolayı yaş sınırları, daha erken senelerde de olabilmektedir. 5-6 yaşlarındaki bir çocukla ders süresi 15-20 dakikadan fazla olduğu takdirde ilgileri dağılıbilir ve dersten sıkılabilirler. Bu noktada çocuğun yaşı ve yeteneği önemli rol oynamaktadır (Güven ve Diğerleri, 2012: 159). Seslerin yerlerini kavrayan öğrenci belli bir yetenek kazanmış olduğundan, diğer enstrümanlara da kabiliyeti olduğunu farkedecektir. Bu, onun özgüvenini de geliştirmiş olacaktır. Piyano eğitimini ise doğru zamanda, doğru kişilerden, doğru yöntem ve materyalle almaya başlayan istekli bir öğrencinin, çocuğun kişisel gelişimine önemli bir katkı sağlamaktadır. Özellikle okul öncesi çocuklar üzerinde yaptıkları araştırmalarda, 3-5 yaş arası çocukların 6 aylık piyano dersinden sonra, matematik ve diğer bilimler açısından çok önem taşıyan uzaysal algılama testlerinde ve bulmacalarda heyecan verici gelişmeler gösterdiklerini saptamışlardır. Araştırmacılar, müzik eğitiminin beyindeki yeni ve sürekli bağlantılar oluşumunu canlandırdığını düşünmektedirler (Onuray Eğilmez, 2009: 73). Piyano eğitiminin sadece teknik beceriyi kapsamadığı, teknik yeterliliğin güzeli yaratmak için bir araçken, temelde öğrencilere kendilerini müzik yoluyla güzelce ifade etmelerini sağlayacak müzikal davranışlar kazandırmanın vazgeçilmez bir amaç olduğu unutulmamalıdır (Ercan, 2003: 214).

Çocuklarda Piyano Eğitimi ve Öğretilen Metotlarının Önemi

Çocuklar, iç dünyalarında yaşadıklarını zaman zaman sözcüklerle anlatmada güçlük çektiklerinde müziği araç olarak kullanırlar. Müzik dinleyen çocuk, sessiz olmayı, dikkatini yoğunlaştırmayı ve müzik dinleyenlere sessiz kalarak saygı gösterme-

yi, sesleri tanımayı ve ayırt etmeyi öğrenmektedir (Şen, 2006: 339). Sanat eğitiminin içinde yer alan müzik eğitimi, bireylerin içinde bulunduğu çevre ile sağlıklı iletişim kurabilmelerini, bireysel algı ve duyarlılıklarının artmasını sağlamaktadır. Çalgı eğitimi, müzik eğitiminin ve özellikle mesleki müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçasıdır. Piyano eğitimi ise, çalgı eğitiminin çok önemli bir boyutu konumundadır. Özellikle de piyano dersinin bütün öğrenciler için zorunlu yardımcı çalgı olması, çalgı eğitimi içerisinde piyano eğitimine ayrı bir önem kazandırmaktadır (Gün ve Yıldız, 2012: 104). Piyano; geniş bir literatüre sahip olma, çoksesli kullanıma, eşlik çalgısı olma özellikleri ile hem bir eğitim alanı olarak hem de etkili bir eğitim aracı olarak, çalgı eğitiminde önemli bir yere sahiptir (Yazıcı, 2013: 132). Öğrencinin iyi piyano çalabilmesi, ondan tamamen zevk alabilmesi ve daha etkin bir piyano eğitimi ve öğretiminin yapılabilmesinde, eğitimcinin rolü oldukça önemlidir. Öğretmen, etkin bir piyano eğitimi ve öğretiminde temel taşlardan birisidir (Gökbudak, 2005: 572). Bununla birlikte piyano eğitimi süresince metotların seçimi dersin verimliliği açısından büyük önem taşımaktadır. Öğretmenin bu noktada çocuğun kişilik özelliğini, el yapısını, anlatılanları algılama hızını, sağ ve sol eldeki sorunları, bunlar parmak numaralarının yanlış basılması, bilek tutuşunun düzgün olup olmaması vb. gibi dikkatlice belirlemelidir.

Yanlış öğrenilen bir teknik ileride sorunlara yanlış tutuş şekillerine yol açabilir. Piyano eğitimcisi pek çok metodu araştırarak değerlendirebilmeli, daha etkili bir ders için tek bir metotla sınırlı kalmamalıdır. Bu da çocuğun seviyesine uygun metotların takip edilmesi bakımından gereklidir (Güven ve diğerleri, 2012: 159). Ruhsal durumumuz ne kadar çeşitlilik gösterirse gösterecek çalgı üzerinde ifadeye yarayacak belirli fizyolojik hareketler vardır. Ve bu değişik ruhsal durumların ifadesi için de vücudumuz bir takım hareket silsileleri yapmaya mecburdur (Fenmen, 1991: 25).

Dünyada Geçerliliğini Kanıtlamış Müzik Eğitim Yöntemleri ve Piyano ile İlişkileri

Müziksel yetenek düzeyleri ne olursa olsun, müzik her çocuğun yaşamında vardır ve her çocuk müzikle ilgili en az bir etkinliği yaşamına katmaktan keyif alır. Bireysel olarak ya da toplu biçimde çalgı çalmak, şarkı söylemek, dans etmek, müzik dinlemek bu etkinliklerdendir. Müzik eğitiminin çocuk gelişimine etkilerinden söz etmek demek, öncelikle “müzik-çocuk gelişimi” ikilisi arasında bir ilişki olduğu denencesini savunmak anlamına gelmektedir. Bu denenceyi destekleyen temel neden ise, müziğin insan yaşamında belirli kimi işlevleri olduğudur. Müziğin işlevleri, özü bakımından estetik temelli olup, bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik, eğitimsel nitelikler taşır. İşlevlerinin insan yaşamındaki yeri ve önemi nedeniyle, müzik, insanlık tarihinin en eski çağlarından beri, hem çok etkili bir eğitim aracı, hem de çok önemli bir eğitim alanıdır (Eskioğlu, 2003: 118).

Bütün çalgılar içinde, çalışmaya en elverişli ve en erken başlanabilecek olanı piyanodur. Çünkü diğer müzik aletlerinden farklı olarak istenilen ses piyanoda hazır olarak bulunmaktadır. Piyano eğitimi çocuğun genel olarak müzik yeteneğini daha ileri düzeye götürmektedir. Özellikle işitme yeteneği ve ritim duygusunu iletir. Sesleri ve tartımları kendi yaşantısı yoluyla daha yakından tanır, birbirinden ayırt eder. Doğru ve yanlış sesleri bulabilmeyi öğrenir. Çoksesli müziği öğrenmesine olanak

sağlar. Hafızasını geliştirir. Müzik iç disiplini sayesinde belli bir konuya konsantre olmayı (yoğunlaşmayı) ve dikkatini uzun süre sürdürmeyi öğretir. Ayrıca piyano eğitimi çocuğun zihinsel gelişimine etki ve katkıda bulunur. Çünkü çocuğun okuldaki derslerine kıyasla piyano eğitiminde zihinsel çözümlenmeye daha fazla yer verilmektedir. Bu da zihnin gelişimine farklı katkılar sağlamaktadır. Sadece basit bir müzik yazısını okuyarak, çalgı üzerinde gerçekleştirme süreci içinde bile, ezgisel ve ritmik bir nota yazısını aynı anda iki farklı porteden farklı iki anahtarda okuma, iki elde de onları doğru, hatasız olarak çalma, doğru parmak numaralarını kullanma, parmakların notaları net bir şekilde belirterek çalmasını sağlama, müzik cümlelerinin akışını hissedip belirtme ve nüans işaretlerine uyma ve uygulama gibi aynı anda birçok zihinsel işlem yapılmaktadır (Demirova, 2008: 59). Müzik eğitiminin bir boyutu olan çalgı eğitiminde ise öğrencilerin müzik bilgileri arttırılmakta ve çalgı çalma yoluyla müzik yapmaları hedeflenmektedir. Bu hedeflerin gerçekleştirilebilmesi için geliştirilmiş ve tüm dünyada geçerlilikleri kanıtlanmış olan öğretim yöntemleri vardır (Özen, 2004: 60). Günümüzde en çok kullanılan yöntemler, Dalcroze, Carabo-Cone, Kodály, Suzuki ve Orff yöntemleridir. (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 3).

Orff Yöntemi

Okul öncesi eğitimde müzik etkinliklerinde kullanılan özel öğretim yöntemlerinden ilki Orff öğretisidir. Orff öğretisi yaklaşımı okul öncesi müzik etkinliklerinde, çocukların kendiliğinden ortaya çıkardığı ve tekrarlamaktan hoşlandıkları şarkı söyleme, şiir, tekerleme, el çırpma, dans gibi çalışmalarını temel almaktadır. Gözlem, taklit, deneme ve yaratıcılık süreçlerinden oluşan Orff öğretisinde tüm bu aşamalardaki gelişmenin temel amacı, müzik eğitiminin temel deneyimlerini kazandırmaktır (Sığirtmaç, 2005: 72).

Alman besteci Carl Orff (1895-1982) tarafından geliştirilen bu yöntemde çocuğun ritim duygusunun ve yaratıcılığının geliştirilmesi amaçlanır. Ezgili-ezgisiz vurmali çalgılar olan Orff çalgıları dört-beş yaş çocuğunun çalabileceği bir çalma kolaylığına sahiptir. Bu nedenle okul öncesinde Orff çalgıları en çok tercih edilen ve kullanılan çalgılardır (Özen, 2004: 61).

Başka bir deyişle, Orff Öğretisi; tek düze bilgilerin aktarıldığı, notalı kulaktan şarkı öğretildiği müzik derslerinden daha farklı olup, bireysel ve grup çalışmaları üzerinde yoğunlaşan, çocukları aktif olarak derse katan, onları yaratıcılığa yönlendiren bir öğretimdir (Uçal, 2003: 111). Orff yönteminde, insanın en önemli enstrümanı sesi ve bedenidir. Bir öğretmen açısından beden dilini nasıl kullanacağını bilmek, hitap ettiği grupla iletişim kurmak açısından önemlidir (Özevin, 2006: 1). Çocukların müzik eşliğinde dans etmeleri, vücutların kontrolünü kazanmalarında etkili olmaktadır. Yürüme, koşma, hoplama, zıplama vücudun hareket kapasitesini geliştirmekte, bunun yanında parmak şıklatma, el çırpma, dizlere vurma, ayak vurma gibi hareketler de ritim üretmelerine, doğaçlama yapmalarına yardımcı olmaktadır (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 4). Çocukların birlikte çalması, eğlenmeyi paylaşması, işbirliği yaparak birbirlerine uyum sağlaması, temel sosyal davranış biçimlerini öğrenmelerinin yanında öz saygıların da gelişmesine yardımcı olur. Böylece çocuklar, kendi bireysel çözümlerine güvenmeyi öğrenerek, bireysellikte sosyalleme arasındaki dengeli tavır daha kolay bula-

bilirler (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 4). Orff yaklaşımı her ne kadar ilkökul düzeyinde düşünüldüyse de zihinsel ve bedensel engelli çocukların eğitimi içinde geniş kullanım alanı bulmuştur. Okul öncesi dönemi, ilkökul ve üniversite öğrencileri hatta yetişkinler gibi farklı yaş grubundaki topluluklar için basit fakat yaratıcı müzik deneyimleri kazandırma açısından oldukça etkilidir (Shamrock, 1997: 41).

Suzuki Yöntemi

Çalgı öğretiminde benimsenmiş bir yöntem olan Suzuki yöntemi, Japonya'da Schinicki Suzuki tarafından keman için geliştirilmiş bir eğitim sistemidir. Bu yöntemle çocuğun doğuştan itibaren müzik dinlenmesi sağlanmakta, böylece kulağı eğitilmektedir (Özen, 2004: 61). Suzuki metodu amacı, çocukların müzik yoluyla bir bütün olarak yetiştirilmesidir. Dr. Suzuki bütün hayatı boyunca çocukların müzikal algılama yolu ile güzelliğin farkına varmalarını ve onların insanlara saygı duymalarını sağlamayı hedeflemiştir (Kasap, 2005: 117). Suzuki müziğin çocukların yaşamlarını zenginleştirme konusundaki büyük potansiyelini düşünmüş ve çocukların, yeteneklerinin en üst seviyesinde müzikle uğraşmalarını sağlayacak bir müzik eğitimi yöntemi geliştirmek istemiştir. Bu yöntemle de çocukların anadillerini öğrenmedeki rahatlık ve kolaylıkları konusundaki gözlemlerinden yola çıkılmıştır. Dil gelişiminin temel kurallarını incelemiş ve "ana dil yaklaşımı" olarak adlandırılan müzik eğitimi sistemine uyarlamıştır (Özal, 2007: 2). Dr. Suzuki müzik eğitiminin başlangıcından itibaren kulağın gelişimini vurgulamıştır. En önemli mesajı "gözden önce kulak; nota okumadan önce ezberre çalmak" olmuştur. Kulak eğitimi doğru yapılırsa, çocuklar güzel bir tonun ne olduğunu kavrayabilecekler ve böylece en mükemmel müzisyenler gibi çalabileceklerdir. Suzuki, anadilin öğrenilmesinde olduğu gibi, öğretmenin ve ailenin sağladığı müzikal bir ortamda çocukların sürekli olarak müzik dinlemelerini tavsiye etmiştir. Çocukların her gün sürekli olarak müzik eserlerini dinlemeleri hızlı bir şekilde öğrenmelerine neden olacağı gibi, dinledikleri örneklerdeki sanatçılar gibi çalmaya da çaba göstereceklerdir. Bu metot ile çocuklar müzikal duyarları gelişmiş bireyler olacaklardır (Kasap, 2005: 120).

Kodály Yöntemi

Zoltan Kodály (1882-1967) Macar eğitimci, besteci, ve müzikologdur. Kodály, özellikle küçük çocukların eğitimleriyle ilgilenmiş olup, eğitimin, mümkün olan en erken yaşta başlaması gerektiğine inanmıştır (Özeke, 2007: 113). Kodály anadilin çocuklar için çok önemli olduğuna inanarak özellikle kendi kültürünün halk müzikleriyle ilgilenmiştir. Şarkı söylemenin hem kulağı hem de zekayı geliştirdiğini söylemiş, bu yolla kulaklarıyla görüp, gözleriyle duyabilen okur-yazar çocuklar yaratabileceğine inanmıştır (Boshkoff, 1991: 33). Kodály yönteminin amaçları, her çocukta var olan müzik kapasitesini en yüksek düzeye çıkarmak, müziğin dilini çocuklara öğretmek ve onları bu dille okuyup, yazıp üretecek hale getirmek, çocukları kendi dil ve kültürlerinin ürünleri ile tanıştırmak (halk türküleri, halk dansları vb.), çocukları dünyanın en büyük sanat eserleri ile tanıştırmak bu müzikleri dinlerken, çalışırken ve çözümlerken, müzik üzerine dayana bir bilgiden kaynaklanan güvenle müziği ve yaşamı sevmelerini sağlamaktır (Yıldırım, 2010: 142). Kodály geliştirdiği yöntem ile, çocuğun doğal

gelişimine odaklanan bir yaklaşım sergilemiş ve öğretimin çocuğun yaşantısında bilinen olgulardan yola çıkılarak gerçekleştirilmesi gerektiğini savunmuştur. Kodály felsefesi, müzikaliteyi geliştirme adına ve çocukların nasıl daha iyi öğrenebileceğine açıklık getirmek adına düşünülmüş bir sistemdir (Özeke, 2007: 117).

Dalcroze Yöntemi

İsviçreli besteci ve armoni öğretmeni olan Emile Jaques Dalcroze (1865-1950)'un geliştirdiği bu yöntemin amacı, çocuğun müziksel işitme yeteneğini, ritm duygusunu ve yaratıcılığını oyunlar ve ritmik jimnastikle geliştirmektir (Dündar, 203: 2). Yöntem bir yandan çocuğun kendisine olan güven duygusunu güçlendirmekte, bir yandan da uyumlu olma özelliğini kazandırmaktadır. Dalcroze yöntemi her yaştaki çocuklar için uygundur (Tufan, 1995: 36). E. J. Dalcroze' un, tohumlarını Cezayir'deki bir tiyatronun yardımcı orkestra şefliğini yürüttüğü dönemde attığı bu yöntem Avrupa'da o dönemlerde müzik eğitiminde gözardı edilen beden-müzik ilişkisini içermektedir. Bu yönüyle Dalcroze Eurhytmics, günümüzde sadece bir müzik öğretim yöntemi olarak değil, insan ve müzik ilişkisinin fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik boyutlarının açılımını sağlayan bir perspektifte ele alınmaktadır (Özmenteş, 2007: 627). Bu yöntem çalgı eğitimi öncesinde çocukların kulağını geliştirmek ve el işaretleri kullanarak notaların birbiriyle ilişkisini kavramak yönünden Kodály yöntemine benzemektedir. Çocuklar, müziğin temel prensiplerini öğrendikten sonra, keman, viyolonsel, piyano ve gitar eğitimi almaktadırlar (Heslop 1995: 12). Dalcroze, derslere müziğin ritmine uygun yürüme hareketi ile başlar ve öğrencilerden ne duyuyorlarsa ona göre hareket etmelerini ister. Böylece yaratıcılığın temelleri doğaçlama ile atılmış olur. Doğaçlama, Dalcroze yönteminin en önemli ögesidir. Öğretmen, piyano veya vurmali bir çalgıyla doğaçlama yapar, öğrenciler de duyduklarını hareketle ifade ederek doğaçlarlar. Konuşma, el çırpma, şarkı, hikaye, vurmali çalgılar doğaçlamada kullanılan araçlardır. Çocuklar duydukları müziği kendilerine göre ifade etme fırsatı elde etmiş olurlar. Repertuar doğaçlama müzik üzerine kuruludur. Zaten bu yöntemin en önemli özelliği; çocukların hareket edebilme yeteneklerini kendi kendilerine ortaya çıkartabilmelerini sağlamaktır. Müzikal ritmin kişinin bedeninde doğal ritimlerde olduğunu savunur (Gürgen, 2006: 91).

Carabo-Cone Yöntemi

Madaleine Carabo-Cone tarafından geliştirilen bu yöntem, okul öncesindeki çocuklara müzik terimlerinin somut ve görünür biçimde kavratılması gerçeğine dayanır (Özen, 2004: 62) İsviçreli psikolog Jean Piaget (1896-1980)'nin gözlemlerinden yola çıkılarak hazırlanan bu yöntemde, çocuklar öğretilen konuların bir parçası hâline getirilerek müzik çalışmalarını sürdürürler. Örneğin Do Majör akorunu seslendirmek için bir çocuk do, diğer çocuk mi ve diğeri de sol notasını söyler. Bu yöntemde göre çocuklar bir dizi oyunla müziği yaşayarak öğrenmektedirler (Tufan, 1995: 36).

Müzik Yöntemlerinin Çocuk Gelişimine Etkileri

Suzuki Yöntemi, Orff Yöntemi, Kodály Yöntemi, Carabo-Cone Yöntemi, Dalcroze Yöntemi çalgı eğitiminde kullanılan yöntemlerdir. Bu yöntemlerle, öğrencilere

çalgi eğitimi öncesinde ve çalgı eğitimi sırasında müziksel bilgi ve beceri kazandırmanın hedeflenerek motivasyonun arttırılması sağlanabilir (Akpınar ve Çaydere, 2011: 300). Bu yöntemler, Suzuki Yöntemi, Orff Yöntemi, Kodály Yöntemi, Carabone Yöntemi, Dalcroze Yöntemi olarak makalede açıklanmıştır. Sözü edilen tüm yöntemlerde ortak amaç, öğrencilere çalgı eğitimi öncesinde ve çalgı eğitimi sırasında müziksel bilgi ve beceri kazandırmanın hedeflenmesi ve erken yaşta müzik eğitimine başlayan çocuklara yönelik olmasıdır (Akpınar ve Çaydere, 2011: 294). Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci, yeteneğini geliştirecek, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirecek ve müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışacaktır (Tanrıverdi, 1997: 8). Çocuğun ritim eğitimi alması, onun ritim duygusunun ve dolayısıyla kulak duyarlılığının gelişmesine; müzik yoluyla hareket etmesi, enerjisini olumlu yönde harcamasına; toplu olarak şarkı söylemesi, sesini denetlemeyi kavramasına, arkadaşlarına uyum sağlamasına, birlikte iş yapmanın zevkini tatmasına ve toplumla uyum içinde olması gerektiğini kavramasına yardımcı olur. Bu yollarla çocuk, birlikte iş yapmanın gerektirdiği disiplin alışkanlığını kazanacak, özgüven duygusunu geliştirecektir (Tufan ve Sökezoğlu, 2009: 3). Müzik kabiliyeti terimi müzik öğrenme olasılığını, özellikle de müziksel beceriler geliştirmeyi imler (Özer, 2013: 4).

Hızla değişen çağa ayak uydurabilmek için özgür iradeye sahip, düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilen, yenilikçi bireylerin yetişmesi gerekmektedir. Bu da her bireyin içinde var olan yaratıcılık özelliğinin geliştirilmesi ile mümkündür. Müzik, yaratıcı etkinlik çalışmaları için bize önemli ipuçları sunmaktadır. Bireyin duygu ve düşüncelerini ifade etmesinde, kişiliğini ve yeteneklerini daha derinlemesine tanıyıp geliştirmesinde, iyiye ve güzele yönelmesinde müziğin etkisi yadsınamaz bir gerçektir (Uçal, 2003: 1). Çocuklara verilen müzik eğitiminin onların özgüveni yüksek, ruhsal gelişimlerini sağlıklı tamamlamış, kişilikleri oturmuş, disiplinli, sosyal, iyi ve kötüyü ayırt edebilecek bakış açısına sahip ve daha iyi davranışlar sergileyen bireyler olmaları yolunda teşvik ettiği yapılan araştırmalar ile belirlenmiştir. Buna ilaveten, çalışmalar göstermektedir ki müzik eğitimi alan çocukların almayanlara oranla daha yüksek ders notları, test skorları ve akademik becerileri olmaktadır. Bu da onların yaratıcı, başarılı ve üretken bireyler olarak yetişmelerinde katkı sağlamaktadır. (Uluğbay 2013: 1031)

Sonuç

Piyano sadece çalmak değil, aynı zamanda çalışmaktır. Piyano çalışmak da doğru alıştırma ve tekrarlarla gelişen bir beceridir. Özveri ve ciddi sabırlı çalışma isteyen uzun bir eğitimidir. Bu eğitimi eğlenceli, istekli ve sevimli hale getirmek öğrenci ve tabii öğretmenlerin elindedir. Doğru metot seçimi ve kullanılan yöntemler çok önemli olup, hepsi hakkında kısa öz fikir sahibi olunması gerekmektedir. Öğretmen ne kadar donanımlıysa, gideceği yolu o kadar rahatlıkla çizebilir. Birebir derslerde öğrenci-öğretmen arasındaki ilişki çok önemlidir. Özellikle ilk ders izlenimi ne kadar iyi olursa dersin gidişatıda o kadar verimli olur. Okul öncesi eğitimde çocukların hangi yönde yetenekleri olduğunun erken tanısı yapılarak çocukların erken yaşta doğru yönlendirilmeleri sağlanmalıdır. Çocuğu ebeveyni dışında en iyi tanıyan öğretmeni- dir. (Ayaydın, 2010: 198) Müzik etkinliklerinin oyun yoluyla verilmesi, küçük yaştaki çocukların bu etkinliklerden hoşlanarak ve isteyerek katılmalarını sağlayacaktır. Öğ-

retmen öğrencisinin yaşına ve müzik yeteneğine bağlı olarak farklı metotlar seçebileceği gibi, birkaç metodu aynı anda da çalıştırabilir.

Yalnızca metoda bağlı kalmak yerine kendi geliştireceği yöntemlerden ve etkinliklerden yararlanarak öğrencinin gelişimini destekleyebilir. Özellikle, doğru metot seçimiyle, çocuklar için düşünüldüğünde görsel egzersizler ve çeşitli oyunlarla desteklenen bir piyano eğitimi daha çabuk başarıya ulaştıracaktır. (Özmenteş, 2007: 643) Sözü edilen tüm yöntemlerde ortak amaç, öğrencilere çalgı eğitimi öncesinde ve çalgı eğitimi sırasında müziksel bilgi ve beceri kazandırmanın hedeflenmesidir. Bir diğer ortak nokta ise, erken yaşta müzik eğitimine başlayan çocuklara yönelik olmasıdır (Özen, 2004: 63)

Kaynakça

- AŞKIN, Cihat ve AYATA, Ebru (2008). "Müziğin Beynin Bilişsel Fonksiyonlarına Olan Etkisi", *İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Programı, İstanbul*. Vol. 5, No.2.
- AYAYDIN, Abdullah (2010). "Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireye Kazandırdığı Değerler", *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol.12, No.1.
- AKPINAR, Gülbahar ve ÇAYDERE, Öznur Öztosun (2011). "Başlangıç Keman Eğitiminde Kullanılabilir Okul Şarkıları, Türküler ve Tekerlemeler", *E-Journal of New World Sciences Academy Fine Arts*, Vol. 6, No.2.
- BOSHKOFF, Ruth (1991). "Lesson". *Music Educators Journal*, Vol.78, No.2.
- ÇEVİK, D. Beste (2007). "Müzik Öğretim Yöntemlerinden Orff Müzik Öğretisine Genel Bir Bakış", *Balikesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. Vol. 9, No.1.
- ÇEVİK, Suna (1989) *Müzik Eğitiminde Başlıca Sorunlar*, Ankara. Türk Eğitim Derneği (TED) Yayınları.
- ÇILDEN, Şeyda (2001). "Müzik, Çocuk Gelişimi ve Öğrenme". *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 21, No.1.
- ÇUHA, Nermin (2013). "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Eğitici Drama Çalışmalarına Yönelik Yeterliliklerinin Belirlenmesi", *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınları*. No.9.
- DEMİROVA, Güler (2008). "Piyano Eğitiminde Gam Tekniği Üzerine Düşünceler", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. Vol. 8, No.15.
- DÜNDAR, Mehlika (2003). "Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Alanda Eğitim", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Vol. 23, No.1.
- ESKİOĞLU, İtir, (2003). "Müzik Eğitiminin Çocuk Gelişimi Üzerindeki Etkileri, Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu", *İnönü Üniversitesi, Malatya*.
- ERCAN, Nevhiz (2003). "Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Kazandırılması Açısından Genel Yaklaşımlar", *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi*.
- FENMEN, Mithat (1991). *Müzikçinin El Kitabı*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- GÖKBUDAK, Zehra Seçkin (2005). "Etkili Bir Piyano Eğitimi ve Öğretimi İçin Ailenin Rolü", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Vol:1, No.9.
- GÜRGEN, Elif TEKİN (2006). "Müzik Eğitiminde Yaratıcılığı Geliştiren Yöntem ve Yaklaşımlar", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol:7, No.12.
- GÜN, Elmas ve YILDIZ, Gökay (2013). "Piyano Eğitiminde Başarıyı Etkileyen Faktörler", *NWSA: Fine Arts*, Vol. 8, No.1.
- GÜVEN, Elif., ÇEVİK, Deniz BESTE., CANBEY, Ebru GÜNER., SNAPPER, Esra KINIKLI (2012). "Çocuklara Yönelik Piyano Eğitimi Başlangıç Metotları Üzerine Bir Değerlendirme", *Journal of Research in Education and Teaching*. Vol.1, No.2.
- HESLOP, C. (1995). *Primary Colours*, London: Music Teacher (March).
- KASAP, Belir Tecimer (2005). "Suzuki Okulu Metodu", *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 6, No.9.
- KÜTAHYALI, Önder (1994). "Müziğin Toplumsal Becerileri", *Orkestra Aylık Müzik Dergisi*.

- ONURAY, Hatice EĞİLMEZ (2009). "Piyano Eğitimi Başlangıç Aşamasında 6-8 Yaş Çocuklar İçin Kullanılması Öngörülen Öğrenmeyi Hızlandırıcı Ve Pekiştirici Görsel Çalışmalar", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.
- ÖZAL, Kadir (2007). *Suzuki Metodu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ÖZER, Mehmet Can (2013). "Kulak Eğitiminde Teknoloji Tabanlı Bir Öneri: Midas", *Ankara Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı*.
- ÖZEN, Nuray (2004). "Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri", *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 24. No.2.
- ÖZEVİN, Banu (2006). "Oyun, Dans, ve Müzik Dersine İlişkin Motivasyon Ölçeği", *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi.
- ÖZEKE, Sezen (2007). "Kodály Yöntemi ve İlköğretim Müzik Derslerinde Kodály Yöntemi Uygulamaları". *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 20, No.1.
- ÖZMENTEŞ, Gökmen (2007). "Müzikte Beden Zihin İlişkisi", 38. *ICANAS 10* Vol.2, No.2.
- SHAMROCK, M (1997). "Orff – Schulwerk an Integrated Foundation", *Music Educators Journal*, Vol. 83. No.6.
- SİĞİRTMAÇ, Ayperi Dikici (2005). *Okul öncesi Dönemde Müzik Eğitimi*, İstanbul: Kare Yayınları.
- ŞENDURUR, Yılmaz ve BARIŞ, Dolunay (2002). "Müzik Eğitimi ve Çocuklarda Bilişsel Başarı", *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 22, No.1.
- ŞEN, Yavuz (2006). "Okul Öncesi Dönemde, Çocuğun Gelişiminde Müziğin Önemi", *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Vol.7, No.1.
- TANRIVERDİ, Ayfer. (1997) "AGSL Müzik Bölümlerinde Uygulanan Çalgı Eğitimi ve Viyolanın Çalgı Eğitimi İçerisindeki Yeri", *Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümler Sempozyumu*.
- TUFAN, Selmin (1995). "Grup Piyano Eğitimi", *AGSL Sempozyumunda Sunulan Bildiri*. Trabzon: Mavi Nota Dergisi.
- TUFAN, Selmin ve SÖKEZOĞLU, Duygu (2009). "Oyun, Hareket, Dans ve Ritim Yoluyla Müzik En 7 - 11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimler Üzerine Etkileri", *Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Bildiriler – 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*.
- TUZCUOĞLU, Necla (1989). *Korunmaya Muhtaç Çocukların Öğrenim Problemleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- UÇAN, Ali (1994). *İnsan ve Müzik / İnsan ve Sanat Eğitimi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UÇAN, Ali (1997). *Müzik Eğitim Temel Kavramlar İlkeler Yaklaşımlar*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- USZLER, Marienne., GORDON, Stewart., MACH, Elyse. (2000). *The Well-Tempered Keyboard Teacher*, (2nd ed.), New York: Schirmer Books.
- UÇAL, Esin (2003). "Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Orff Öğretisinin Müziksel Beceriler Üzerindeki Etkileri", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.
- ULUGBAY, Selin (2013). "Müzik Eğitiminin Çocuk Zekasına Olan Etkileri", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Vol.21, No.3.
- YAZICI, Tarkan (2013). "Piyano Öğretiminde Karşılaşılan Sorunların Piyano Öğretmenleri Tarafından Değerlendirilmesi", *Dicle Üniversitesi Devlet Konservatuvarı*. Vol.1. No.2.
- YILDIZ, Evren., ŞEN, Yavuz (1999). "Küçük Yaşlarda Müzik Ve Piyano Eğitiminin Önemi", *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Vol.7, No.1.
- YILDIRIM, Kemal (2010). "Kodály Yönteminin ilköğretim Öğrencilerinin Keman Çalma Becerisi Üzerindeki Etkileri", *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi (BAED)*, Vol.1. No.2.